

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Rosya. — Księstwa Naddunajskie — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń, 6. stycznia. Dnia 5. stycznia 1857 wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozesłany I. zeszyt Dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 1. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z 28. grudnia 1857, prawomocne w królestwie Kroacji i Sławonii włączając do tego wyspę Mur (dawniejszym politycznym powiatem Csakathurn) i powiatem Illok i Ruma należącym do serbsko-banackiego administracyjnego okręgu, względem zaprowadzenia instrukcyi o wewnętrznym urządzeniu i regulaminie spraw sądów urbaryalnych.

Sprawy krajowe.

(Zaraza bydła.)

Lwów, 10. stycznia. Podług raportów urzędowych z drugiej połowy miesiąca grudnia zgasła zaraza na bydło w Podfilipiu, obwodzie Czortkowskim, ale natomiast wybuchła na nowo w Korolówce, w tym samym obwodzie.

Pozostało więc dotąd jeszcze 5 miejsc dotkniętych zarazą, ale tylko w 2 jeszcze miejscach obwodu Czortkowskiego i w 1 Złoczowskiego znajduje się 8 sztuk chorego bydła.

We wszystkich 5 miejscach ze stanem bydła liczącym 1490 sztuk w 25 oborach dotknęła zaraza 183 sztuk, z których 55 wyzdrowiało, 118 odeszło, 2 ubito, a 8 jak wyżej pozostało jeszcze w kuracyi.

Mianowanie. — Program obrzędu pośmiertnego hr. Radetzkiego. — Żałoba w armii rosyjskiej po nim. — Wykaz certyfikatów pieniężnych przeznaczonych do wykupna.)

Wiedeń, 8. stycznia. Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższą uchwałą z dnia 25. grudnia mianować najtąskawiej honorowego kanonika i wikaryusza kapituły, Grzegorza Romaszkana, kanonikiem przy lwowskiej ormiańskiej kapitule.

— *Gazeta wiedeńska* pisze: Kiedy na d. 30. grudnia w późną godzinę popołudniową nadeszła z Medyolanu pierwsza wiadomość, że feldmarszałek hrabia Radetzky zapadł na hypostatyczne zapalenie płuc, powstała zaraz obawa o życie sędziwego bohatera. J. M. Cesarz zażądał jeszcze tego samego wieczora ponownej wiadomości o jego stanie, i rozkazał nadsyłać sobie nieprzerwane sprawozdania z dalszego biegu choroby. Odbierane kolejno i podawane zawsze do publicznej wiadomości telegraficzne buletyny lekarskie potwierdziły niebezpieczeństwo, a d. 5. b. m. zrana doniesiono już o zgonie marszałka. Była to wiadomość, która nietylko w armii, ale i w sercach wszystkich mieszkańców cesarstwa jak najgłębszą wywołała boleść.

Jego c. k. apost. Mość wyraził swe uczucia żałobne w rozkazie dziennym do armii, wydanym jeszcze w tym samym dniu i oddrukowanym w wieczornym numerze *Gazety wiedeńskiej*. Jednocześnie wydał Najjaśniejszy Pan własnoręczne pismo do syna zgasłego bohatera generał-majora Teodora hrabi Radetzkiego, i polecił fmkwi baronowi Schlitter, który jako jeneralny adjutant od długich lat w bliższych stał stosunkach z marszałkiem, aby pospieszył do Preszburga, i żyjącej tam córce zgasłego, Frydryce baronowej von Wenckheim, wyraził najwyższy udział cesarski w poniesionej stracie; takie samo polecenie otrzymał także fml. Schlitter od J. M. Cesarzowej, która wraz z całym dworem raczyła przywdziać czternastodniową żałobę, naznaczoną dla armii.

W otwartym na d. 5. b. m. testamencie znajdowało się życzenie marszałka, aby ciało jego spoczęło w Wetzlar w Niższej Austrii u boku zmarłego przed 3 laty marszałka barona Wimpfen. Jednocześnie nadeszła wiadomość z Medyolanu, że uroczystość pogrzebowa dla zabalsamowania ciała nie będzie się mogła odbyć przed d. 14. b. m. Obchód pogrzebowy odprawi się z polecenia J. M. Ce-

sarza na koszt państwa z wszelkimi zaszczytami, przynależnemi wysokiej godności i wysokim zasługom zgasłego.

Na uroczystość tę udadzą się J. M. arcyksiążęta Albrecht, Karol Ferdynand i Ernest, marszałek hrabia Wratisław, panowie feldzeugm. baron Hess, i hrabia Wimpfen, jenerałowie jazdy hrabia Schlik i hrabia Schaaffgotsche, fml. książę Edmund Schwarzenberg, hrabia Clam, książę Fryderyk Lichtenstein i baron Eynatten, którzy po większej części na wysokich stanowiskach mianowicie w wojnie włoskiej służyli pod rozkazami marszałka. Oprócz nich odjedzie także pułkownik i kilku oficerów wyższych i sztabowych z 5 pułku huzarów, zaszczyconego po wieczne czasy nazwiskiem zgasłego marszałka do Medyolanu, gdzie ciało nieboszczyka odprowadzone będzie z powinnym orszakiem i w towarzystwie wszystkich władz cywilnych na podwórzec kolei żelaznej, z kąd osobnym pociągiem odejdzie do Wenecyi, z Wenecyi na pokładzie c. k. okrętu wojennego do Tryestu, z tamtąd zaś nowym osobnym pociągiem kolei żelaznej do Wiednia i tak dalej aż do Wetzdorf. Po wszystkich stacjach wojskowych, któredy przechodzić będzie kondukt pogrzebowy, ustawią się kompanie honorowe i wszystkie korpusy oficerów a po wszystkich większych garnizonach monarchyi odbędzie się uroczyste nabożeństwo żałobne.

Jesteśmy w stanie, pisać *Gazeta wiedeńska*, podać naprzód te pierwsze najwyższe rozporządzenia cesarskie i nie omisszamy donieść o wszelkich bliższych szczegółach pogrzebu, wiedząc z góry, jak wielki i powszechny wzbudzą udział.

Nadeszła także wiadomość z Petersburga, że na mocy najwyższego rozporządzenia Cesarza Alexandra i armia rosyjska, do której zgasły bohater należał jako feldmarszałek i właściciel jednego pułku huzarów, uświęci jego pamięć przywdzieniem trzydniowej żałoby i wysłaniem deputacyi oficerów na obchód pogrzebowy do Wiednia.

— Stosownie do statutów podaje dyrekcya uprzyw. austriackiego narodowego banku do powszechnej wiadomości przegląd wszystkich w obiegu pod d. 31. grudnia 1857 znajdujących się certyfikatów pieniężnych.

	złr.	złr.
30. czerwca 1857 było w obiegu		5,982.438
Przy zamianie nieużytecznych certyfikatów wydano nowych za		3313
Suma		5,985.751
Zaś po dzień 31. grudnia 1857 jest wykupionych na spalenie przeznaczonych pieniędzy papierowych	1,244.125	
Od tego odciągnąć wykazane już z dniem 30. czerwca 1857 jako do spalenia przygotowane	1,230.400	
Zatem pozostaje	13.725	
Z nieużytecznych weszło do kasy zamianą za nowo wydane i powyżej wykazane	3313	
Zatem pozostaje z dniem 31. grudnia 1857 w obiegu		17.038
		5,968.713

Anglia.

(Niepomyślnie wiadomości z Luknowa. — Wojska do Indyi. — Zaburzenia między robotnikami. — Upominek Sirdarowi Singh. — Flota angielska. — Wiadomości bieżące.)

Londyn, 5. stycznia. Konserwacyjne dzienniki *Morning Herald* i *Standard* podały dziś wiadomość, że sir Collin Campbell cofnął się z Luknowa do Cawnpuru, pozostawiając warownię luknowską w rękę powstańców. Obadwa te dzienniki miały z pewnego zasięgnąć źródła, że rząd otrzymał już tę wiadomość, ubolewają też srodze nad jej treścią, dodając, że aż nazbyt prędko sprawdzili się obawy, jakie wywołała w nich poprzednia poczta indyjska.

— W bieżącym tygodniu mają z Chatam i Colchester odejść znaczne posiłki do Indyi, mianowicie do Bengalii. Jeneralna komenda armii zaważwała wszystkich pensyonowanych oficerów sztabowych, aby z wszelkich sił swoich wspierali regularny sztab zaciągów.

— W Preston przyszło d. 2. stycznia po raz drugi od dzieśięciu dni do zaburzenia między robotnikami, zatrudnionymi przy domu ubogich. Dotychczas płacono im dziennie po 1 sh. za sześć

godzin pracy, teraz zaś chciano nagrodę tę zmniejszyć o połowę. Robotnicy oparli się temu, uzalając się, że ukrócono im płacy w czas najniegodniejszy, bo w samą sobotę. Wchodząc w tę załobę, oświadczyły władze, że na sobotę pozostawiają im jeszcze dawniejszą nagrodę, ale od d. 4. stycznia będą za pół dnia pracy pobierać już nieodzwrotnie tylko 6 pens.

— Pomiedzy przewodzcami indyjskimi, co w czasie rokосу wielce przysłużyli się Anglikom, znajduje się także naczelnik audhyjski Sirdar Surat Singh. Donoszą też z Birminghamu, że kupcy tamtejsi umyślili zaszczyścić go pewnym upominkiem honorowym. Będzie to wspaniała dubeltówka i para pistoletów dwururowych. Wszystkie broń będzie zalecać się jak najlepszą robotą, i spoczywając w złotej i srebrnej oprawie nosić będzie stosowny napis angielski.

— Dowódcy trzech batalionów rezerwowych załogi w Chatam otrzymali w sobotę rozkaz ministra wojny, aby wojsko pod swemi rozkazami przysposobili do odjazdu na widowię boju, który ma nastąpić jeszcze w ciągu bieżącego miesiąca. Wszystkie przeznaczone do odplynięcia oddziały w Chatam zaopatrzone w karabiny enfieldzkie. W zeszłym tygodniu zaciągnięto dla pułków indyjskich 1600 rekruta. W liczbę tę nie wchodzi ochotnicy, co zaciągnęli się do królewskiej artylerji. Jest ich przeszło 400.

— Ogłoszony temi dniami Navy-Listy podają siłę terażniejszej czynnej floty angielskiej. Liczba okrętów na stacyach domowych wynosi 71 z 2148 działami, na stacyach chińskich i wschodnio-indyjskich 65 z 843 działami, na morzu śródziemnem znajduje się w tej chwili 23 okrętów o 585 działach, u wybrzeży afrykańskich 22 okrętów o 129 działach, w północnej Ameryce i Indyach zachodnich 16 okrętów o 350 działach, na cichym oceanie 12 okrętów o 346 działach. Okrętów, używanych do rozmaitych usług szczególnych, liczą 12 o 50 działach; w Brazylii stoi 5 okrętów o 137 działach, w Australji 3 okręta o 49 działach.

— Jak slychać, zostanie Arthur Fanshawe, wiceadmiral niebieskiego pawilonu, naczelnym wodzem floty śródziemnej w miejsce admirała lorda Lyons, a bandera admirałska przeniesiona będzie z okrętu „Royal Albert“ na „Royal Severeigne“.

— Liczba wychodźców, co w ciągu zeszłego roku z jednego Liverpoolu odplynęli do portów amerykańskich i australjskich, wynosiła przeszło 154.000. Na sam przewóz potrzeba było 400 okrętów. Z tych 230 do 240 okrętów odwiozło 97 594 wychodźców do do Stanów zjednoczonych. Do portów australjskich wplynęło 150 okrętów z 51.243 wychodźcami, a do Canady 16 okrętów z 6000 podróżników. Na schyłku roku umniejszyło się znacznie wychodźstwo do północnej Ameryki, a wielu nawet z wychodźców powróciło zamtąd napowrót do Liverpoolu, i udało się częścią do Irlandji, częścią zaś do Australji.

— Według urzędowego wykazu wynosiła wartość wywozu z połączonych królestw do kolonii australjskich w pierwszych 11 miesiącach zeszłego roku 7,218.242. W tym samym okresie czasu zeszłego roku dochodziła tylko 5,396.529 L.

Francya.

(Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące. — Domysły co do położenia Księstw Naddunajskich. — Posiedzenie rady stanu. — Przegląd wyrobniectwa.)

Paryż, 5. stycznia. Według *Monitora* nie znajdowało się w Paryżu od pięciu lat i w żadnej porze tyle dam z największym przepychem na pokojach w Tuileryach, ile na ostatniej recepcji dnia 2. stycznia. Kourt-admirała Guerin, który właśnie z indochińskich wód wrócił do Francyi, przyjmował Cesarz po mszy świętej na prywatnej audyencyi.

— Według wiadomości z Neapolu z dnia 2. b. m. oczekiwano modyfikacyi ministeryum. Ponownie wydarzyły się silne wstrząśnienia ziemi. Dlle Rachel umarła.

— Reorganizacya Księstw Naddunajskich zajmuje ciągle w wysokim stopniu wszystkie polityczne i publicystyczne kółka paryskie, a ostatniemi czasy rozszerzyła się pogłoska, że mocarstwa porozumiały się już co do głównych zasad tej kwestyi, i to w sposób, jaki niedawno podawały dzienniki. Główne te zasady polegałyby na zgodnych formach wewnętrznej administracyi, mianowaniu gospodarów za wyborem dywanów, na zaprowadzeniu reprezentacyi krajowej, która tylko pewnemi zajmować się będzie sprawami, na rozszerzeniu wolności handlowej, nakoniec na uznaniu praw zwierzchnich Turcyi z tym warunkiem, że w razie przypadkowych trudności mogą księstwa postawić się pod opiekę mocarstw, podpisanych na paryskim traktacie pokoju. Jednocześnie ma w. Porta wydać ferman z przyzwoleniem na przekopanie międzymorza Suez, aby ustąpienie Francyi w sprawie Księstw Naddunajskich nagrodziła uległość Anglii co do kanału przez międzymorze Suez. Utrzymują także w Paryżu, że nowe konferencye paryskie zbiorą się niezawodnie przed schyłkiem lutego, i że do tego czasu cała ta kwestya ułoży się zupełnie. Takie pogłoski, pisze *Gazeta wiedeńska*, obiegają w tej chwili polityczne dzienniki i salony paryskie.

— Posiedzenia rady stanu zajmują ciągle jeszcze dwie jedne i te same sprawy, t. j. zniesienie ustawy z r. 1807 i rządowe assekuracye agronomiczne. Obiedwie obchodzą w wysokim stopniu samego Cesarza, nie wiadomo jednak dotychczas, w jaki ułożą się sposób, mówią tylko, że co do pierwszego projektu nie można się bynajmniej spodziewać, aby stopa procentowa zadnemu nadal nie uległa ograniczeniu.

— Wczoraj około godziny 1. po południu odbył się w pobliżu ratusza w tak zwanej Avenue Victoria szczególniejszego rodzaju przegląd. Naczelnik robotników, pracujących przy kloakach, zwiadał całą swą podwładną drużynę, przyodziałą w zwyczajne suknie do pracy.

— Recepcye u Cesarzowej w dzień Nowego roku odznaczały się szczególniejszą wspaniałością. Cesarzowa miała na sobie złotem bramowany płaszcz axamitny, i jaśniała cała od brylantów i drogich kamieni. Pierwszy bal dworski w tegorocznych zapustach naznaczony na dzień 8. stycznia. Zima weszła nareście w swe prawa. Marznie już w nocy, a drzewa pookrywały się szronem. Szczególniejsza, że w Algierze o wiele wczesniej zaskoczyły zimna, bo pochlodziła już znacznie w tygodniu świątecznym, mianowicie w wille Bożego narodzenia i w dwa dni następne.

Holandya.

(Obostrzenie na przemysłnictwo.)

Według wypowiedzenia belgijskiego rządu gaśnie z dniem 1. stycznia b. r. ugoda pod dniem 20. września między Belgią a Holandya na powściągnięcie przemysłnictwa zawarta. Minister finansów zaważwał zatem prowincyalnych dyrektorów urzędu podatkowego z Seelandji, północnej Brabancyi i Limburgu, aby urzędnikom wydali rozkazy, że pomimo zerwanej ugody, mają nie tylko czuwać nad powściągnięciem przemysłnictwa z kraju do kraju, ale oraz zostawać w przyjaźnych stosunkach z belgijskimi urzędnikami pogranicza. Minister oczekuje, że i belgijska administracya starać się będzie wzajemnie, przytłumiać wszelkie na niekorzyść Holandji przedsięwzięte przemysłnictwa.

Szwajcarya.

(Klasztor Franciszkanów w Solurze. — Sprawa dyeczalna Tessyńska.)

Berna, 2. stycznia. Klasztor Franciszkanów w Solurze, niegdys przybytek wielu uczonych mężów, nachylił się już do zupełnego rozwiązania. Gwardyan i dwóch braciszków są obecnie jedynymi jego mieszkańcami. Chcąc zachować zakonowi ten jedyny przytułek w kraju, wszedł gwardyan solurski w stosunki z przelozonymi zakonu w Niemczech i Belgii, aby zamtąd w nowe zaopatrzyć się siły. Rząd solurski upatrzył w tem jednak niebezpieczeństwo dla państwa, lękając się aby za tym samym przykładem nie zechciały zaludnić się na nowo inne klasztory szwajcarskie. Wniósł zatem temi czasy, aby klasztor Franciszkanów znieść niezwłocznie, jego majątek przeznaczyć na dom obłąkanych a pozostałym zakonnikom udzielić pensyi odpowiedniej. Zwołana w tym zamiarze wielka rada debatowała ośm godzin z wielką żywością, a znosząc w istocie klasztor postanowiła większością 72 przeciw 11 głosom, aby zakonników wolno było pozostać do śmierci w murach klasztornych.

Związkowa rada porzuciła Landamanowi Hungerbühler wypracowanie memoriału względem odłączenia Tessynu i związkowych gmin Brusio i Paszlaw od biskupstw Lombardji; p. Hungerbühler ma w ogólności rozbiierać tę kwestyę.

Włochy.

(Postanowienie Izby względem wpływu duchownego.)

— Druga Izba piemontcka powzięła w ostatnim dniu zeszłego roku wielkie postanowienie, gdy przyjęła wniosek deputowanego Cadorna, a tem samem oświadczyła:

„Ze użycie duchownych środków ze strony duchowieństwa, aby wpłynąć na wybory, jest moralnym gwałtem (violenza), który w pojedynczych wypadkach może stać się śladztwa powodem.“

Tę uchwałę poprzedzały gwałtowne rozprawy, gdyż najznakomitsi mowcy przeciwnej partyi mieli mowy; odznaczającą miał deputowany konserwatystów Camburzano, któremu najzaciętsi przeciwnicy niemogli odmówić słusznej pochwały. A jednak nie był w stanie odwrócić postanowienia.

Niemce.

(Poruczenie dalszych rządów księciu Prus. — Otwarcie sejnu weimarskiego.)

Berlin, 7. grudnia. J. M. Król podpisał wczoraj najwyższy rozkaz, który naczelnym kierunkiem rządu porucza na dalsze trzy miesiące, zaczawszy od 23 stycznia r. b., Jego królewicz. Mości księciu Prus. Książę Rejent przyjmował w ciągu przedpołudnia raporta ministra wojny, generała Neumanna i pułkownika Manteuffla, i pracował później z prezydentem ministrów.

Weimar, 4. stycznia. Dziś o godzinie 10. zrana nastąpiło zagajenie powołanego najwyższym dekretem księżącym nadzwyczajnego sejnu krajowego. Osobę W. księcia zastąpili upoważnieni ministrowie stanu. Wielko-książęce pismo propozycyjne, które odczytał radca stanu Stichling, wyraża się głównie, że powszechne przesilenie handlowe dotknęło także przemysł kraju i że chcąc z góry zapobiedz wszelkim niepomyślnym następstwom, postanowił rząd do sprężystych uciec się środków, w czem jednak potrzebuje wsparcia i współdziałania stanów.

Rosya.

(Doniesienia z Kaukazu.)

Petersburg, 30go grudnia. Po ostatnich doniesieniach urzędowych o ważnych wypadkach w Saławatii, nadeszły także

niektóre dawniejszej daty z innej części Kaukazu. Raporta oddziału Majkopskiego sięgają po 14. listopada, i zaszła tam tylko raz nie znaczna potyczka. Korpus Adajumski zajmował się ciągle bez przeszkody budowaniem tamtejszej nowej fortecy. Tylko raz, dnia 2go grudnia bombardowali ją Czerkiesy czterma działami, lecz ogień ich zmuszono wkrótce do milczenia. Na kordonowej linii czernomorskiej wykonał pułkownik Borsikow z znaczną liczbą wojska podjazd na aut Enem, który zupełnie zniszczył, a na wschodzie Kaukazu dowodzący w powiecie Dargo pułkownik Łazarew wykonał takiż sam podjazd na włość Nowy Kager nad rzeką Krissu, przyczem znaczną liczbę bydła zabrał. Waznem jest dla działań na Kaukazie na rok przyszły powiększenie lekkich okrętów przy wybrzeżach. Ostatni oddział sześciu paropływów przeznaczonych z Kronsztadu na czarne morze przybył już w jesieni do Nikolajewa i odbył ztamtąd nawet jeszcze przed ukończeniem żeglugi przejazd do Sebastopola. — Cesarzkim ukazem rozporządzono, ażeby środki, jakich użyto w roku 1856 przeciw włóczegom w Besarabii, rozciągnięto także na gubernie czarnomorską i stawropolską. W Besarabii rozszerzyło się bardzo to bezprawie przez wojnę i z tej samej przyczyny zdaje się, że w rzezonnych dystryktach także zwolniały cokolwiek węzły ścisłego porządku. Zresztą wałasów takich, jeżeli tylko są zdolni, biorą najczęściej w rekruty.

Księstwa Naddunajskie.

(Dywany wołoski i moldawski. — Uchwały. — Rozwiązanie Dywanów.)

Jasy, 2. stycznia. Telegraficzna depesza z Jas potwierdza (na Konstantynopol nadeszła i dziennikami już ogłoszona) wiadomość o zamknięciu mołdawskiego Dywanu. Zamknięcie nastąpiło dnia 2. stycznia po poprzednim, ze strony zgromadzonego Dywanu, mocarstwom za gwarancję wyrzeczonym podziękowaniu. Na ostatnich poprzednich posiedzeniach uchwalił Dywan, uwzględniając życzenia stanu włościańskiego, zniesienie pańszczyzny, oraz zapewnił włościanom użycie pewnej przestrzeni na dobrach szlachty, jednak nieraczył oznaczyć dokładnie rozległości tej przestrzeni. Dywan uchwalił także sekularyzację w administracji dóbr kościelnych, i był stanowczo za płacą pieniężną, którą członkom kleru rząd ma wypłacać.

Bukareszt, 28go grudnia. Z każdym dniem pomnaża się niezgoda w dywanach *ad hoc*, a mianowicie względem stanowczego ułożenia programu. Podczas gdy partya liberalna pod prezydencją Bratiana nie chce ustąpić od znanych czterech punktów, występują umiarkowani pod prezydencją Ghiki przeciw temu i kongresowi chcą poruczyć los kraju. Ztąd można wnosić, że pogłoska, według której postanowili Rumuni udać się względem utrzymania obecnego stanu z prośbą do kongresu, nie jest prawdziwa. O tem niemyśli tutaj prawie nikt. Tak samo jest zawczesną pogłoską o rozwiązaniu Dywanu sultańskim firmanem, gdyż posiedzenia Dywanu trwają ciągle.

— Temi dniami nadeszła już niewątpliwa wiadomość, że obadwa Dywany w Księstwach Naddunajskich zakończyły swe istnienie. Dnia 25. grudnia rozwiązał się Dywan w Bukareszcie a 6 dni później w Jasach.

A z y a.

(Wiadomości i korespondencye z Delhów. — Protest na obwołanie następcy tronu.)

Zamieszczony w dziennikach angielskich list prywatny z pałacu delhijskiego zawiera pod dniem 16. listopada następujące ciekawe wiadomości:

„Przybyliśmy tutaj — pisze korespondent — towarzyszyć pewnej kolumnie, która z namiotami i wozami dla jenerała Collin Campbell ma odejść temi dniami do Cawnpuru. W stolicy odbywa się tym czasem wielka licytacja zagarniętej w mieście zdobyczy. Ciekawe też widowisko przedstawiają te nagromadzone stopy najrozmaitszych przedmiotów. Dokoła świadczy wszystko o wojnie, i to wojnie okrutnej i srogiej. Każda baszta, wszystkie mur od strony naszego obozu spoczywa w samych prawie gruzach bezkształtnych, nasze białe marmurowe mury pałacu nad Dżumną zachowały się w stanie nienaruszonym. Tu owdzie stoją szeregi zdobytych dział, a po wszystkich stanowiskach widać hufce angielskie i waleczne oddziały naszych sprzymierzeńców Sikhów, Gurków i Kabulezów. Okropnie wygląda spustoszenie od pałacu aż do kaszmirskiej bramy, każdy dom prawie uszkodzony, zawalony, albo zachwiany w swych posadach, mieszkania europejskie popalone, świątynie poniszczone, sklepy pozamykane. W tej chwili posiadają Delhy tylko garstkę mieszkańców, podobno samych Hindów przy tej wielkiej ulicy, którą wną Chandare Choke. Po obozie za murami miasta włóczy się wiele nędznego ludu, zebrząc o wpuszczenie do wyludnionej stolicy. Nie wolno jednak wpuszczać nikogo w bramy miasta, którego lojalność nie jest udowodnioną. Z baszty Moirie, rozsypanej w gruzy, wygrzebują codziennie całe wozy kul. Powstańcy, stoją pod bronią w groźnych tłumach pod murami Luknowa. Większa część z nich miała już wszelką postradać nadzieję i oczekuje śmierci z zupełną rezygnacją. Po uskromieniu Audhy nastąpi wyprawa na Rohilkund, będzie to jeszcze dosyć zachodu dla każdego żołnierza, nadesłanego z ojezyny angielskiej. Kolumnie, której mamy towarzyszyć, zagrażają w drodze mnogie niebezpieczeństwa. Mogą nas zaskoczyć w drodze przeważne siły powstańców i przyjdzie może nie jedną krwawą stoczyć walkę. Musimy też z jak największą ostrożnością. Większą część Nawabów z okolicy przystawiono do Delhów, aby zdali sprawę z swego zachowania się w czasie buntu.

Wielu z nich skompromitowało się otwarciem, wielu zaś zachowało się tylko w nagannej neutralności. Mielśmy sposobność widzieć pojmane królestwo z rodziną. Zajmują skromne mieszkanie w jednym z skrzydeł pałacowych. Stary Król wydaje się bardzo osłabionym, a jego osłupiały wzrok i głęboko zapadłe oczy wróżą rychły koniec. Jest on niezaprzeczenie zanadto starym, aby mógł być za cokolwiek pociągniętym do odpowiedzialności. Tem większa wina ciąży za to na jego synach, z których jak wiadomo wielu już popadło karze śmierci, a kilku jeszcze siedzi w więzieniu. Widzieliśmy najmłodszego syna, wygląda na lat 15, lubo dosięga już osmnastu, w całej jego powierzchowności przebija się coś zuchwałego i szorstkiego. Jestto jedyne dziecko terażniejszej Królowej. Kilka Angielek rozmawiało dłużej z samą Królową. Ma ona już przeszło lat 30 i siedzi w swym pokoju otoczona około 30 kobietami, po części służąciami, częścią zaś krewnymi. Sama wyrażała się z obrzydzeniem o 3 pułku jazdy krajowej, któremu całe swe przypisuje nieszczęście. Król, powiada, był za starym, aby powstrzymać swawolę powstańczej jazdy, a za ich przybyciem do miasta był pałac królewski zarówno narażony na rabunek jak każde inne mieszkanie. Powstańcy wpadli nawet rzeczywiście do zamku i tylko zręczne ukrycie ocaliło klejnoty samej Królowej, która zresztą nie tyle sili się uniewinnić Króla co siebie samą.“

— Protest angielskiego posła w Teheranie przeciw koronacji nowo mianowanego następcy tronu ma w rzeczywistości ważniejsze znaczenie niżby się zdawało. Prawnym następcą tronu jest właściwie Abas Mirza brat terażniejszego Szacha, który potępiając wśród wojny wschodniej przychylną Rosyi politykę dzisiejszego wszechwładnego Sadrazama ściągnął na siebie niełaskę dworu, i będąc nawet niepewnym życia, musiał ratować się ucieczką. Obecnie przebywa w Bagdadzie, gdzie poznał się osobiście z panem Murrayem, który jak wiadomo podczas nieporozumienia z Persją obrat był w tem mieście swą tymczasową siedzibę. Nie ustając w niechęci przeciw Anglii i jej posłowi umyślił Szach z swym Sadrazamem przyspieszyć nominację następcy tronu w miejsce zbiegłego przychylnego W. Brytanii Abbas Mirzy. Nie bez wpływu haremu padł wybór Szacha na pięcioletniego Emira Mirze, który będąc synem niewolnicy według dzisiejszych ustaw domowych w perskiej hierarchii nie może nigdy przyjść do władzy, bo każdy następca tronu powinien narodzić się z księżniczki kadzarskiej. Donoszą też, że to uchybienie odwiecznym prawom i zwyczajom wywołało powszechną niechęć w kraju. Protestacya Anglii opiera się zatem zupełnie na słuszności. Pan Murray nie wyraził jej jeszcze w sposób urzędowy, odmówił tylko znajdować się osobiście na licznych uroczystościach, odnoszących się do tej nominacji.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Wenecya, 7. stycznia. Na posiedzeniu tutejszej Izby handlowej z 29. grudnia został kawaler Reali obrany prezydentem, a kawaler Mondolfo wiceprezydentem.

Paryż, 7. stycznia. Dzisiejszy *Constitutionnel* zaprzecza istnieniu traktatu między Austrią i Anglią.

Londyn, 7. stycznia. Urzędowa poczta zamorska. Jenerał Havelock umarł 25. listopada na dysenterję. Windhama pobił na dniu 27. listopada kontyngens gwaliorski pod Kawnpurem; Anglicy utracili w tej bitwie prawie cały pułk i 3000 namiotów. Sir Collin Campbell pobił 7. grudnia tych samych powstańców pod Kawnpurem, zdobył 16 dział, amunicję, prowiant i wszystkie bagaże. Kobiety i dzieci, oswojone osiedzącą Luknowa, przybyły szczęśliwie do Allahabadu. — Oczekują szturm na Kanton.

Turyń, 5. stycznia. Dzisiejszej nocy zgorzał teatr Alfieri do szczytu. W Sabaudyi było 28. grudnia mocne trzęsienie ziemi.

Neapol, 5. stycznia. W pobliżu Wezuwiusza powysychały wszystkie studnie, co poprzedza zwykle gwałtowne wybuchy.

Konstantynopol, 2. stycznia. (Najnowsza poczta lewantyńska na Tryest.) *Journal de Constantinople* sprzedany dotychczasowemu właścicielowi i redaktorowi dziennika *Imperial de Smyrne*, panu Edwards, donosi, że rozwiązanie Dywanów w Księstwach wkrótce już nastąpi. Według innych wiadomości miało już nastąpić. — Bankierowi *Cammondo* nadana została koncesya na utworzenie żeglugi parowej na rzece Maryca i ubocznych jej rzekach od Adryanopola aż do Enos. — Kurszyd Effendi mianowany został komisarzem Porty do uregulowania turecko-greckiej granicy z siedzibą w Janinie. — Według wiadomości z Trypolidy umknął naczelnik Arabów Guma do Algieryi. Listy z Trebizondy donoszą, że Rosyanie nie przeszkadzają żegludze u wybrzeży czerkieskich.

Ateny, 2. stycznia. Mówią tu o blizkiem mianowaniu barona Sina greckim posłem w Wiedniu.

Wiadomości handlowe.

(Targ Olomuński na woły.)

Olomuńce, 30. grudnia. Na dzisiejszy targ przypędził tylko jeden kupiec, mianowicie Samuel z Dłuzny 50 sztuk, a w mniejszych partyach nadeszło 39, razem 89 wołów, z których jeszcze 6 sztuk pozostało niesprzedanych. Ceny spadły nieco w porównaniu z przeszłym tygodniem; najwyższa za parę ważącą 840 zł mięsa i 120 zł łożu wynosiła 525zr. w. w.; najniższa na 480 zł mięsa i

40 Ł łoju 275zr. w. w. Cena przeciętna z 32 sprzedaży wypadła na 635 Ł mięsa i 55 Ł łoju 370zr. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 9. stycznia.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	4	42	4	45
Dukat cesarski	4	45	4	48
Półimperyal zł. rosyjski	8	15	8	19
Rubel srebrny rosyjski	1	36	1	37
Talar pruski	1	33 $\frac{1}{2}$	1	35
Polski kurant i pięciozłotówka	1	10	1	11
Galic. listy zastawne za 100 złr.	77	42	78	10
Galic. obligacje indemnizacyjne	77	15	77	42
5% Pożyczka narodowa	83	45	84	30

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 8. stycznia o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 85-85 $\frac{1}{16}$. Pożyczka z r. 1851 S.B. 5% 92-93. — Lomb. wen. pożyczki z 5% 95-96. Obligacje długu państwa 5% 82 $\frac{1}{4}$ -82 $\frac{3}{4}$, det. 4 $\frac{1}{2}$ % 72 $\frac{1}{2}$ -72 $\frac{3}{4}$, det. 4% 64 $\frac{1}{2}$ -65, detto 3% 50 $\frac{1}{4}$ -50 $\frac{1}{2}$, detto 2 $\frac{1}{2}$ % 41 $\frac{1}{4}$ -41 $\frac{1}{2}$, detto 1% 16 $\frac{1}{4}$ -16 $\frac{1}{2}$. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 96. — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 95. — Detto Peszt. 4% 95. — Detto Medyol. 4% 94. — Obligacje indemn. niższ. austr. 5% 88-88 $\frac{1}{2}$, detto węgier. 78 $\frac{3}{4}$ -79, detto galic. i siedmiogr. 77 $\frac{3}{4}$ -78 $\frac{1}{4}$, detto innych krajów koron. 85-86. — Oblig. bank. 2 $\frac{1}{4}$ % 62-63. Pożyczka loter. z r. 1834 326-328. Detto z roku 1839 124 $\frac{1}{2}$ -125. Detto z r. 1854 106 $\frac{1}{2}$ -106 $\frac{3}{4}$. Renty Como 15 $\frac{1}{2}$ -15 $\frac{3}{4}$.

Galic. list. zastawne 4% 77-78. Półn. Oblig. Prior. 5% 86 $\frac{1}{2}$ -87. — Glognickie 5% 80-81. Obligacje Dun. żegluga par. 5% 85-85 $\frac{1}{4}$. Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 87-88. 3% Prior. obl. tow. rzad. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 111-112. Akcyi bank. narodowego 1000-1002. Akcyje c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 235 $\frac{1}{2}$ -236. Akcyje niż. austr. tow. eskomp. 117 $\frac{1}{4}$ -117 $\frac{1}{2}$. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 232-233. Detto półn. kolei 182 $\frac{1}{4}$. — Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 312-312 $\frac{1}{4}$. Detto kolei ces. Eliz. po 200 złr. z wpłatą 30% 103 $\frac{1}{2}$ -103 $\frac{3}{4}$. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 96 $\frac{1}{2}$ -96 $\frac{3}{4}$. — Detto cisiańskiej kolei żel. 101 $\frac{1}{2}$ -101 $\frac{3}{4}$. Detto Lomb.-wen. kol. żel. 264-265. Detto Cesarza Franc. Józ. wschod. kol. żel. 196 $\frac{1}{2}$ -196 $\frac{3}{4}$. Detto losy tryest. 105-105 $\frac{1}{2}$. Detto tow. żegl. parowej 543-545. Detto 13. wydania — —. Detto Lloyda 360-365. Peszt. mostu łańcuch. 60-61. Akcyje młyn. parowego wiedz. 57-58. Detto Pressb.-Tyrawskiej 1. wydania 19-20. Detto 2. wydania 29-30. Esterhazego losy 40 złr. 77 $\frac{1}{2}$ -78. Windischgrätz losy 24 $\frac{1}{2}$ -25. — Waldsteina losy 27 $\frac{1}{2}$ -28. — Keglevicha losy 15-15 $\frac{1}{4}$. Ka. Salma losy 42-42 $\frac{1}{4}$. St. Genois 39 $\frac{3}{4}$ -39 $\frac{7}{8}$. Palfego losy 39 $\frac{1}{2}$ -39 $\frac{3}{4}$. Clarego 38 $\frac{1}{4}$ -39.

Amsterdam 2 m. 87 $\frac{1}{2}$ l. Augsburg Uso 105 $\frac{1}{4}$. — Bukareszt 31 T. 270. — Konstantynopol 31 T. 473. — Frankfurt 3 m. 104 $\frac{1}{2}$ l. — Hamburg 2 m. 77 $\frac{1}{2}$. — Liwurna 2 m. 103 $\frac{1}{4}$. — Londyn 3 m. 10-13 $\frac{1}{2}$. — Medyolan 2 m. 104 $\frac{1}{2}$. — Paryż 2 m. 121 $\frac{3}{4}$. — Cesarskich ważnych dukatów agio 7 $\frac{1}{4}$ -8 $\frac{1}{8}$. Napoleons'dor 8 8-9. Angielskie Sover. 10 16-17. — Imperyał Ros 8 18-19.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 9. stycznia.

Oblig. długu państwa 5% 82; losowane obligacje 5% —; obligacje długu państwa 4 $\frac{1}{2}$ % —; 4% —; 3% —; 2 $\frac{1}{2}$ % —; pożyczka loter. z r. 1834 —; z r. 1839 124; z r. 1854 106 $\frac{1}{2}$; pożycz. nar. z r. 1854: 84 $\frac{3}{4}$. Oblig. banku —. Akcyje bankowe 1002. Akcyje zakładu kredytowego 231. Akcyje kolei półn. po 1000 złr. 1810. Austr.-franc. akcyje kolei żelaz. po 500 fr. z wypłatą w ratach —; detto z pełną wpłatą 305; — kolej żelazna lomb.-wenecka —. Akcyje kolei nadeiskiej 203 $\frac{3}{4}$. Kolej cesarszowy Elżbiety 206. Kolej połud.-półn. komunikacyjna 193. Akcyje żegluga parowej na Dunaju po 500 złr.

541. Akcyje żegluga parowej Lloyda po 500 złr. 360. Akcyje niższ. austr. Towarzystwa eskomp. po 500 złr. —. Galic. listy zast. 4 $\frac{1}{2}$ % —. Oblig. indemn. niż.-austr. —; detto innych krajów koron. —; detto galic. 77 $\frac{1}{4}$; detto węgierskie 78 $\frac{3}{4}$. Amsterdam —. Augsburg 105 $\frac{1}{4}$ l. Bukareszt 268. Konstantynopol —. Frankfurt 105. Hamburg 77 $\frac{1}{2}$. Lipsk —. Liwurna —. Londyn 10.16. Medyolan 104 $\frac{3}{4}$. Marsylia 121 $\frac{3}{4}$. Paryż 122 $\frac{1}{4}$. Agio duk. ces. 7 $\frac{1}{2}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 9. stycznia.

Zajechali do hotelu rosyjskiego: PP. Hr. Dzieduszycki Miecz., z Korniowa. — Kozicki Henr., z Tarnawki. — Wieszczeński Ig., z Paryża.

Zajechali do hotelu Langa: PP. Peiser Sam., c. k. dyr. polic., z Klauzenburga. — Jasiński Kalixt, z Wiednia.

Zajechali do hotelu angielskiego: P. Sztojanovich Józef, c. k. porucznik, z Wiednia.

Zajechali do hotelu Kuhna: PP. Żurkowski Aug., z Horbacza. — Kapiszewski Felix, z Kobyliniec.

Zajechali do domu pod koleją żelazną: PP. Jaworski Józef i Budziński Leon, z Kobyliniec.

Zajechali do hotelu podolskiego: P. Winnicki Lud., z Wierzbicy.

Zajechali do domu prywatnego: PP. Krzyżanowski Felix, z Stupki. — Malezewski Henryk, z Gniłowód. — Krzyżanowski Fel., ze Stupki.

Dnia 10. stycznia.

Zajechali do hotelu rosyjskiego: PP. Br. Horoch Seweryn, z Morańca. — Münter Herman, z Waniowa. — Nahujowski Jan, z Kropiwnika. — Jędrzejowicz Stanisł., z Fulsztyna.

Zajechali do hotelu Langa: PP. Aichmüller Jan, c. k. przełożony pow., z Dobromila. — Wolfram Józef, z Czeszek.

Zajechali do hotelu angielskiego: PP. Hohenderf Kalixt, z Szotrominiec. — Rozwadowski Władysław, z Kochanówki.

Zajechał do hotelu Kuhna: P. Bogdanowicz Józef, z Reklina.

Zajechał do hotelu pod tygrysem: P. Fedkowicz Romuald, z Paryża.

Zajechał do hotelu pod białym koniem: P. Fellner Karol, z Manajowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 9. stycznia.

PP. Kisslinger Franciszek, do Łoziny. — Peiser Samuel, c. k. dyrektor policji, do Krakowa.

Dnia 10. stycznia.

PP. Hr. Borkowski Alex., do Winniczek. — Kapiszewski Felix, do Kobyliniec. — Obniski Wikt., do Mycowa. — Szejkwowski Jan, do Radruża.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 8. stycznia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	333.57	— 5.6°	93 2	połud.-wsch. sł.	pochmurno
2. god. popoł.	333.04	— 4 1°	87 6	południowy "	"
10. god. wiecz.	332 75	— 6 5°	87 5	" "	"

TEATR.

Dzisiaj opera niem.: „Der Liebestrank“ i produkcja Arabów z Marokku.

KRONIKA.

Dziwiata lista skladek z wykupna kart uwalniających od powinszowania nowego roku 1858.

Złożyli: Panowie Michał hrabia Starzyński 5r., Gnoiński 2r., Nemethy 30k., pi. Gnoińska 1r., Czerwiński 1r., Wasilewska 1r., Retzka 30k., Rudolf 1r., Barącz 2r., Manasterski 1r., Eminger 1r., Gabriel 1r., Schie 1r., pi. Kwiatkowska 20k., Kramer 10kr., Paduch 20k., N. N. 30k., Langer 30k., Vacano c. k. nadinspektor katastralny 1r., Schramm 2r., Hubicki 30kr., Widacki 30k., N. N. 30k., Koleczycki 1r., pi. Mechnacka 30k., Ross 1r., O. Nirstein 1r., dr. Barach-Rappaport 1r., J. Kolischer 30k., Nowotny 10k., Józefowicz 20k., Brotschiner 1r., Haan 1r., dr. Braun 20k., N. N. 30k., Mrazek 1r., Hath 1r., Cichon 10k., Gołębiowski 20k., Dunin 1r., Kremer 1r., Jankowski 20k., Szlachetowski 1r., pi. Hietzgern 20k., dr. Krynicki 1r., Jürgas 1r., Rutkowski 20k., Malinkowski 1r., Grossmeyer 40k., N. N. 12k., Rumel 20k., pi. Antonina Hietzern 1r., Merwart 1r., pi. Pierożyńska 10k., pi. Odzierzyńska 15k., Reich 20k., pi. Lederer 1r., Jakób Flieg 2r.26k., T. Ricci 54k., N. N. 30k., M. F. 2r., Wenzel 1r., N. N. 1r., Kostiuk 1r., L. Pollo 2r., N. N. 12k., pi. Reszyłowiczowa 1r., Postler 1r., pi. Modnicka 30k., Sobel 40k. — Razem 61r.19k. do tego z ostatniej listy 576r.40k. Suma 637r.59k. mon. konw.

Na przyszłym posiedzeniu wyznaczy Société d'encouragement pour l'industrie nationale nagrodę za rozwiązanie problemu, który na powszechną zasługuje uwagę. Propozycję uczynił prezydent towarzystwa, sławny chemik Dumas. „Wiadomo — mówił — że od dziesięciu lat ulegają rośliny kartofle, winogrona, morwy i t. p. tak powszechnej i trudnej do wytłumaczenia zarazie, że ją przypisano albo wyrodzeniu, albo też niezbadanym jeszcze wpływom telurycznym. Z tą zarazą roślin żyjących zostają podobno w związku i tak zwane konserwy (Conserves). Każdemu wiadomo, że we Francji są wielkie zakłady, które przyrządzają bardzo znaczną ilość mięsa, ryb, jarzyny, owoców na

rozmaity sposób, a szczególnie na sposób Apperta na przechowanie. Straty, jakie poniosły te zakłady przemysłowe od roku 1847, wynoszą rocznie miliony. Dawniejsze środki zachowania tych przypraw od zgnilizny, nie udają się teraz. Nie nie zaniedbano, ażeby zbadać przyczynę tego zjawienia. Sądono z początku, że blaszane puszki są tego przyczyną; atoli mięso, groch nie lepiej się konserwowały w naczyniach szklanych. Pewien dom posiadający dwa warsztaty w odległych od siebie lokalnościach postrzegł, że z jednego warsztatu dało się wszystko zakonserwować, podczas gdy z drugiego najczęściej się wszystko psuło. Posłano np. jedną połowę wołu do jednego, a drugą połowę do drugiego warsztatu, i przekonano się, że przyrządzone mięso w pierwszym przeszło w zgniliznę, a w drugim się zakonserwowało. Przyczynę tego składano na czeladź, i rozkazano przenieść czeladź z jednego warsztatu na odległość kilkumilową do drugiego warsztatu, i na odwrót. Postępek ten nie zmienił rzeczy. Inny dom zrobił następującą próbę. Otworzono kilka puszek z jarzyną przyrządzoną na sposób Apperta, po niejaki chwili zamknięto znowu i przyrządzono do przechowania. W tym samym czasie przyrządzano także świeżą jarzynę tego samego rodzaju na ten sam sposób. Atoli wkrótce okazało się, że świeża jarzyna się zepsuła, a dawniejsza się utrzymała. Myślano, że rośliny jednego roku muszą w sobie zawierać zaród chorobliwy, który jest obcy roślinom drugiego roku. Po doświadczeniach różnego rodzaju odkryto środek czasowy (temporaire), którego objaśnieniem nikt się jeszcze nie zajął. Po rok 1845 dostateczną było zanurzać puszki w wodzie, mającej 100 stopni (centigrade) ciepła. Od roku 1850 przekonano się, że skutek był niezawodny, jeżeli woda osiągnęła 110 stopni ciepła. To trwało lat sześć. Od roku 1856 nie wystarczają już 110 stopni Zład widać, że tu jest bardzo ważny problem do rozwiązania. Société d'encouragement ogłosi wkrótce program, poczem dzienniki będą mogły rozbiierać dalsze spostrzeżenia.